

ממחלות היה פוטר במלים: „עשו תשובה, תנו צדקה לעניים — והשם יתברך יעזור“.

פעם סיפר לו שלום ברבי אליהו ניימוט, כי בהורדישץ התישב מקובל גדול וצדיק העושה נפלאות ונסים גדולים לעיני רבים: פוקד עקרות, מרפא חולים, מגרש „גלגולים“ ודיבוקים ממטורפים ועוד. רבי שמחה צחק ואמר: ודאי יושב שם איזה מכשף העושה מעשי להטים ברמאות ובתככים... לאחר זמן מה נתברר, שאותו „בעל שם“ היה רמאי ושקרן, שהוציא את הפרוטות האחרונות מנשים עניות...

רבי שמחה נפטר כבן שבעים וארבע ונקבר בבית העלמין החדש בלאחוביץ.

הגאון רבי מאיר פיימער

רבי מאיר פיימער נולד בסלוצק בשנת תקצ"ד (1834) לאביו הגאון רבי יוסף, מגדולי תלמידיו של רבי חיים מולוז'ין, ולאמו חנה, שהיתה, כפי שרשום בפנקס של קהלת סלוצק, „אשה חכמנית, צדקנית ובת תורה“. עוד בימי ילדותו התנכר מאיר'קה בכשרונותיו הנעלים ובמדותיו התרומיות. לשקידתו לא היה גבול. זקני סלוצק מספרים, שבהיותו כבן שמונה—תשע שנים היה משכים לקום באישון הלילה והולך לבית הכנסת של „רבי עקיבא אלטשולר“ והוגה בתלמוד כעשר שעות רצופות. אבל מאיר'קה לא הסתפק בתורת רבותיו, שהיו מגדולי הדור, כגון רבי מנדלי, רבי שמאי, אלא נפשו חשקה ללכת לישיבת ולוז'ין, לשאוב ממעינות התורה של רבי איציל'ה, רבי אליעזר יצחק ועוד. מאיר'קה למד בולוז'ין חמש שנים ושב לסלוצק כשהוא מלא וגדוש בתלמוד ונושאי כליו. שנים אחדות למד בצותא עם אביו — רבה של סלוצק, ואחר כך, בהיותו אברך כבן עשרים ושלוש, נסע למינסק, שקד ביחוד על הפוסקים ובספרי „הראשונים“ המטפלים בעיקר בחקר ההלכה, ונתפרסם כאחד מגדולי ההוראה. אחרי מות אביו הגאון רבי יוס'לי, הזמינה אותו קהלת סלוצק למלא את משרת אביו כרב העיר. שנים רבות נהל את עדתו ואת עניני הקהלה בכשרון רב. ברם סלוצק הצטינה תמיד במרידות, מדנים ופילוגים בשטח הרבנות והגורל לא פסח גם על רבי מאיר פיימער. נמצאו „נכבדי קרתא“ אחדים, שלא היו מרוצים לכתחלה מרבנותו של רבי מאיר והיו ברבות הימים אופוזיציה נגד רבי מאיר. חזיונות כאלה היו במאה התשע עשרה נפוצים מאד. האופוזיציה הזמינה לרב בעיר סלוצק את הגאון הידוע רבי יעקב דוד (הרידב"ז), שהיה איש מחלוקת משכבר. בין שני גדולי התורה, רבי מאיר ורבי יעקב דוד, פרצה מריבה עזה, שיסודה וסבתה היו, לפי השקפת ביוגרפים ורושמי רשימות אחדים, בהבדלי שיטת ההנהגה וההדרכה של שני הרבנים. רבי מאיר „נודע בשערים“ לגדול בהוראה, לפוסק מופלא. בחריפות לא הצטיין במיוחד. היה נחשב גם בין צדיקי הדור. הוא עשה מאמצים להדריך את „צאן מרעיתו“ ברוח „הצדקות“ והמוסר של גדולי היהדות בדורות הקודמים. את הטפתו למעשים טובים, להסתפקות במועט, ליראת שמים תמימה ולפשטות באורחות החיים קיים בעצמו. כשבתו

הבכירה „יצאה לתרבות רעה“ והתמסרה ללמודי הגימנסיה, הזמין רבי מאיר את גבאי הקהילה והודיע להם, כי יש בדעתו לותר על משרת רב העיר ומדריך העדה, מכיון שהוא עצמו „החטיא את המטרה“ ביחס „ליוצאי חלציו“ — ובתו „נתפרקה“. האין זאת ראיה חותכת, שהוא, רבי מאיר, הריהו „לא יוצלח גמור בהדרכה ובעסקי חינוך“?

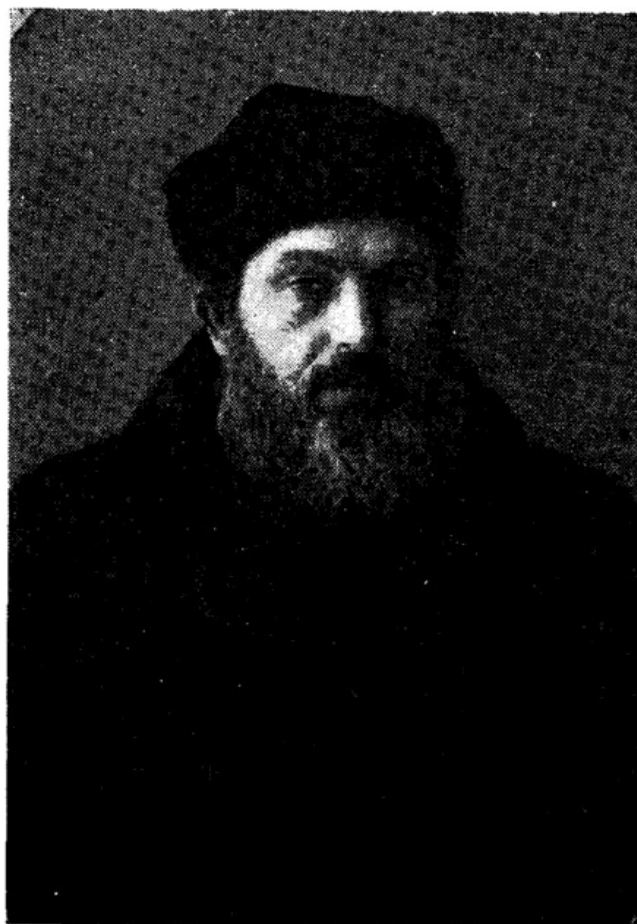
בינתיים גברה המחלוקת מצד „האופוזיציה“. הרידב"ז, הרגזן מטבעו, לבה את אש המדנים ביתר תוקף, עד שרבי מאיר היה מוכרח לחפש לו רבנות אחרת. קצה גפשו במריבות הבלתי פוסקות. בתחלת שנות התשעים הוזמן רבי מאיר לשבת על כסא הרבנות בלאחוביץ. ברם גם כאן לא מצא הרב הנרדף מנוחה: שטן הפילוגים והמריבות הופיע גם בלאחוביץ בכל תקפו. נמצא „צד שכנגד“, שטען, כי הרבנות מגיעה לחתנו של רבי שמחה'לי — רבי ישראל דוד רצקביץ. אחרי רבי ישראל נטה ביחוד ההמון: בעלי מלאכה, קצבים וחנונים זעירים. לצדו של רבי מאיר פיימער עמדו נכבדי העיר: העשירים, הסוחרים ובראש כולם — רבי אברהם־יעקב קפלן, שקנא לחתנו רבי מיכל רבינוביץ — אברך מופלג בתורה ומצוין ביראת שמים. רבי מאיר ישב על כסא הרבנות בלאחוביץ „כעל גחלים לוהטות“. עוד לא נמחה מלבו טעם המריבות של המחלוקת הסלוצקאית — והרי לך שוב מדנים. אין מפלט מהם!... רבי מאיר לא ישב בלאחוביץ זמן רב, הודיע לנכבדי העיר, שהוא מסתלק מרבנות כל עיקר. בינתיים קיבל רבי מאיר מכתב מאת הגביר המפורסם ברוידע ממינסק, בו הוא מזמינו לבוא למינסק ולהשתקע בביתו. הגביר הבטיח לו למלא את כל מחסוריו ויוכל איפוא לשקוד על „דלתות התורה“ כאִנת גפשו. רבי מאיר נענה לקריאתו. הוא בא מינסקאה, ישב בה זמן מה ושב לסלוצק... ושוב התלקחה המחלוקת הישנה בינו ובין הרידב"ז. שני הצדדים החליטו סוף סוף לבחור בועדה של גדולי התורה כדי להגיש לפניה את עצמותיהם. הועדה, שהיתה מורכבת מרבנים מפורסמים, פסקה, לאחר דיון ממושך ובירור הסכסוך המסובך, ששניהם יחד צריכים, בכדי להמנע מחלול כבוד התורה, לעזוב את סלוצק... היריבים קיבלו את פסק הדין בשביעת רצון. הרידב"ז הלך למדינת הים (לאמריקה) ורבי מאיר שב ללאחוביץ (בשנת תרס"ד). הפעם השלימו ביניהם כל הצדדים. הגורם לזה היה הגאון רבי יוסלי סלוניםמער. לפי הזמנת נכבדי העירה בא רבי יוסלי שלופר ללאחוביץ לישב את הסכסוך. בשבת אחת — בין מנחה למעריב — דרש רבי יוסלי דרוש נפלא בענין „המחלוקת המכלה את כרם ישראל“, שעשה רושם אדיר על הקהל הרב — והאש נשקעה... הוחלט, שרבי מאיר ישמש כרב העיר, ורבי ישראל דוד רצקביץ — דיין ומורה צדק. רבי מאיר התבלט גם כאן באדיבותו היוצאת מן הכלל: הגבאים פסקו לו שמונה עשר ר"כ לשבוע. בערב שבת, כשהביאו לו הרבנים את משכורתו השבועית — לקח רבי מאיר רק עשרה ר"כ. השאר, שמונה ר"כ — צווה לחלק בין שני הדיינים, שהיו בעיר... בכלל מדותיו נודעה ונפוצה ברבים „הסתפקותו במועט“. מאכלו ומשתהו היו בתכלית הפשטות. ביתו היה פתוח לכל עובר ושב. „הלואות“ קיבלו ממנו כל אלה מדלת העם, שהכירו קצת את הרב הצדיק.

שאיננו מקפיד כל כך על סילוק החוב... בלאחוביץ ישב הרב, בדרך כלל, במנוחה, אלא שגם בשנותיו האחרונות הסתבך במחלוקת לשם שמים: רבי מאיר התנגד בתכלית הניגוד לשיטת „המוסרנים“ של רבי ישראל סלנטר. הוא חשב שיטה זו למזיקה ופורצת סייגים. דעתו היתה, שיהודי הלומד דף גמרא הריהו ממלא כבר את חובתו המוסרית. אם הוא יחד עם זה מקיים את כל המצוות המעשיות. לימוד הגמרא — מכיל תוכו, לפי השקפתו, גם מוסר נעלה. ואין צורך לבלות את הזמן בחיפושים של דרכי מוסר אחרים: בסיגופים, תעניות, בכיות ויללות... כיריב של המוסרנים היה פעיל מאד. דרש ברבים, כינס אספות והשתדל להוכיח, כי „תורה אור“ היא השיטה הכי טובה להשתלמות מוסרית של היהודי והאדם. בשנת תרנ”ט השתתף בכינוס של מתנגדי „המוסר“ בעיר ברנוביץ. שם הראה את כוחו הגדול בהגיון, בסברא ובעוצם ידיעותיו בספרות היהדות העתיקה. הרושם של דבריו הלוהטים היה עז מאד. מתנגדי המוסר רבו ועשו חיל ו„המוסרנים“ ירדו לאט לאט מן הבמה. רבי מאיר כהן ברבנות בלאחוביץ שבע שנים. בשנת תרע”א בהיותו כבן שבעים ושבע נפל למשכב ובהרגישו כי ימיו ספורים ביקש את מעריציו להוליכו לסלוצק ולקברו לאחר מותו על יד אביו הגאון.

אח"ח 1234567

הרב הגאון רבי ישראל דוד רצקביץ

יליד העיירה טימקוביץ מחוז סלוצק וחניך ישיבת ולוז'ין. מקום שם רכש את ידיעותיו המרובות בתלמוד ונושאי כליו. הצטיין בכושר ההתמדה והשקידה והיה ממקשיבי שעוריו של הנצי"ב. בני הישיבה חשבוהו ל„מצוין“, ל„חצי עלוי“. כשלוש שנים וחצי עשה בולוז'ין ושב לעיירת מולדתו. בבית-המדרש שבטימקוביץ הקטנה הוסיף לשקוד על לימודי הפוסקים הראשונים והאחרונים. ובמלאת לו עשרים שנה נשא לאשה את בת הרה"ג רבי שמחה הלוי הורביץ — רבה של לאחוביץ. רבי שמחה הוקיר מאד את הכשרונות של חתנו המצוין וחשבהו תמיד ליורש את כסא הרבנות בלאחוביץ — לאחר פטירתו. מבחינה של הלמדנות החריפה, הפלפלות ראוי היה רבי ישראל דוד לתפוס מקום רבנות אפילו בעיר יותר גדולה, אלא,

הרב הגאון רבי ישראל-דוד רצקביץ